

NORMES D'ORTOGRAFIA VALENCIANA

EXCM. AJUNTAMENT DE VALENCIA
FESTA DEL LLIBRE.-1933

PER la Festa del Llibre del 1933, l'Ajuntament de València publicà el fullet que ara reproduïm en facsímil. L'edició fou àmplia, i generosament escampada. Es tractava d'un text important per a tots els valencians, des del Sènia al Segura: les "Normes d'Ortografia" que, poc abans, el 21 de desembre del 1932, havien estat acordades a Castelló de la Plana a fi de superar unes discrepàncies de criteri gramatical tan absurdes com trivials i que només feien que dificultar l'ús escrit —literari o no— de la llengua. L'evolució de

la nostra recuperació cultural exigia amb urgència una fórmula útil de cara al futur: una fórmula unànime, lògica i ben pensada. L'any que ve farà cinquanta anys d'aquelles "Normes". Han estat cinquanta anys fructuosos, perquè, molt lentament però amb seguretat, les "Normes" han estat acceptades a tots els nivells: l'acadèmic i el popular. En els últims temps s'ha produït la temptativa de tornar a l'anarquia ortogràfica, i això no podrà sinó repercutir contra la salut de l'idioma. És fer un pas en arrere.

Val la pena de recordar els noms i les voluntats que donaren suport a les "Normes de Castelló". La llista, llarga, té un valor històric ben significatiu. Descartant les agrupacions polítiques valencianistes de l'època —que, de tota manera, també tenien el seu pes—, s'adheriren a les "Normes de Castelló" la Societat Castellonenca de Cultura, el Centre de Cultura Valenciana, el Seminari de Filologia de la

Universitat de València, Lo Rat Penat, l'única editorial que en aquell moment teníem, L'Estel, i el setmanari *El Camí*, encara unitari aleshores. Convé advertir que, en la preparació de les "Normes", ja hi havia hagut un treball previ, eficaç i digne. A Castelló de la Plana mateix, l'actitud dels hòmens de la Societat Castellonenca de Cultura era ben clara, com ho havia estat la del grup universitari "Acció Cultural Valenciana", la revista *Taula de Lletres Valencianes* i fins i tot una última etapa d'*El Cuento del Dumenge*. El sector intel·lectual del País Valencià més sensible a les necessitats col·lectives s'havia avançat en aquesta direcció.

Entre els primers firmants individuals de les "Normes de Castelló" figuraven el pare Lluís Fullana, Nicolau Primitiu, T. Llorente i Falcó, Francesc Martínez i Martínez, Maximilià Thous Orts, Eduard López-Chavarri, Josep Sanchis Sivera, Bernat Ortín, Salvador Carreres Zacarés, Lluís

Cebrian Mezquita, que procedien de generacions o de principis teòrics divergents. El grup de Castelló, després de *La llengua valenciana* de Lluís Revest Corzo —llibre aclaridor quan es va publicar—, i abans, no podia aportar més que una evident conformitat al sentit comú: Salvador Guinot, Àngel Sánchez Gozalvo, Gaietà Huguet Segarra, Josep Pascual Tirado, Joan Baptista Porcar, Maximia Alloza, Honori Garcia, Lluís Sales... I d'Alacant venia la firma, potser més simbòlica que altra cosa, de Francesc Figueras Pacheco. Els escriptors i els erudits més jòvens, que van ser de fet els promotors de les "Normes", van signar-les. ¿I com no ho haurien d'haver fet els infatigables lluitadors nacionalistes com Eduard Martínez Ferrando?

Continuem la ressenya: Carles Salvador, Almela i Vives, Navarro Borràs, Soler i Godes, Emili Gómez Nadal, Adolf Pizcueta, Mateu i Llopis, Sanchis Guarner, Enric Duran i Tortajada, Pasqual Asins,

Igual Úbeda, Joan Beneyto Pérez, Angeli Castanyer, Francesc Carreres i de Calatayud, Thous Llorens... I polítics com Ignasi Villalonga, Joaquim Reig, Francesc Bosch Morata. I més noms que ja, hui, no diuen tant. Davant la perspectiva d'unes "Normes" que podien donar una estabilitat "normal" a l'idioma, poques van ser les inhibicions. En la pràctica, també van acatar-les —amb més bona fe que coneixement— les publicacions d'abans del 36. Les diferències van ser mínimes. Després del 39, la instauració de les "Normes de Castelló" va progressar, tant des d'una revista fallera com *Pensat i fet*, com des de les primeres editorials cultes (Editorial Torre, de Xavier Casp i Miquel Adlert, Lletres Valencianes, Sicània, etc.).

Tot s'ha de dir: les "Normes de Castelló", tal com van ser acceptades, van ser "un acord transaccional", i en la mateixa "declaració" que les justificava obrien la possibilitat d'"anar rectificanc i millo-

rant" el sistema adoptat. Això s'ha fet. Les "regles" sumàries que s'aprovaren a Castelló el 1932 han tingut, després, les "rectificacions" i les "millores" que una concepció més dinàmica de l'idioma han facilitat lingüistes, poetes, narradors, assaïstes, erudits, economistes, antropòlegs, pedagogs, geògrafs, dramaturgs... Una llengua com la nostra, aflagida per una depauperació secular i per l'hostilitat oficial d'uns règims centralistes, només pot salvar-se a través d'un intent dignificador radicalment assumit per la societat. I en això no podem fer concessions. Hem de pensar què ha estat i què és el resultat del mig segle de les "Normes de Castelló". No podem renunciar a tot allò que havíem començat a aconseguir amb les "Normes": la "normalitat".

L'Ajuntament de València, en tornar a publicar les primitives "Normes de Castelló", no vol sinó exhumar una opció que ja va prendre en 1933, i que mai,

fins ara, no ha estat desmentida: ni tan sols en el període franquista. De més a més, amb la present reedició, aspira a rendir homenatge als qui, fa mig segle, decidiren fer un primer pas d'unitat i d'esperança.

València, 25 d'abril, 1981

**NORMES
D'ORTOGRAFIA
VALENCIANA**

**EXCM. AJUNTAMENT DE VALENCIA
FESTA DEL LLIBRE
1933**

*El gravat que figura en la coberta és
tred d'un col·loqui sobre l'art de notaria
escrit per Carles Ros (segle XVIII)*

Editorial «Miguel Juan» — València

Advertiment

Una de les causes que han dificultat l'ús escrit de la llengua valenciana, ha estat la manca d'unitat ortogràfica, per la qual han propugnat sempre els amants de la nostra parla sense que mai s'haguera pogut arribar a un acord: acord al que fa poc han arribat entitats i escriptors autorisats, formulant i acatant unes normes ortogràfiques que, per tractar-se d'una obra purament valencianista, l'Ajuntament de València es creu en el cas de propagar en la solemnitat de la Festa del Llibre.

Bases

1. En principi de paraula s'escriu **b** i no **p** en els prefixes **ab**, **ob**, **sub** (**abdicar**, **objecció**, **substantiu**) i s'escriu **p** i no **b** en **cap** (**captar**). Excepcions: **apte**, **apnea**, **optar**, **òptic**, **òptim**; **cabdal**, **cabdell**, **cabdill**. Tant la regla com les excepcions s'extenen als composts i derivats (de **substància**, **insubstancial**; de **cabdell**, **cabdellar**); esta observació deu donar-se per feta en tots los casos semblants.

2. S'escriu **p** davant **t**, **c**, **s**, **n** (**asèpsia**, **hipnòtic**); **b** davant **d** (**hebdomadari**). Excepcions: **dissabte**, **dubte**, **sobte**.

3. En final de paraula s'escriu **p** (**cap**, **camp**, **cup** (recipient), **macip**). Excepcions: finals en **fob** (**hidròfob**) i en **síl.lab** (**monosíl.lab**); darrere con-

sonant en paraules de les quals porten **b** els femenins i derivats (**corb**, cf. **corbera**) i **amb** o **ab** (preposició); **adob**, **alarb**, **aljub**, **baobab**, **barb**, **cub** (fig. geomètrica), **club**, **exub**, **gàlib**, **nabab**, **torb**, **tub**.

4. Davant **l** i **r** mai no s'escriu **v**.

5. La **c** representa un so gutural (**cap**) i un atre alveolar (**cep**); la **g** representa igualment un so gutural (**gat**) i un atre palatal (**gent**). Els sons guturals **c** i **g** poden confondre's, en mig i final de paraula. En mig de paraula s'escriu **c** davant **c**, **s**, **t**, **i**, **z**; s'escriu **g** davant **d**, **g**, **m**, **n** (**acció**, **eczema**, **fragment**, **insigne**). Excepcions: **acmé**, **aràcnid**, **dracma**, **estricnina**, **icneumon**, **icnografia**, **tècnic**, **anècdota**, **sinècdoque** i llurs derivats.

6. En fi de paraula s'escriu **c** (**arc**, **solc**). Excepcions: Darrere consonant en paraules de les quals porten **g** los femenins i derivats (**amarg**, cf. **amarga**, **amargor**). En paraules acabades en **fag**, **fug**, **feg** i atres en general cultes i estrangeres que en duen en

les llengües originàries (**rizófag**, **centrifug**).

7. Davant **e**, **i**, se representa el so gutural de **g** mitjançant la intercalació d'una **u** muda (**guerra**).

8. El so gutural de **c** davant **e**, **i**, se representa mitjançant la **q** seguida d'una **u** muda (**que**, **quina**).

9. El so gutural de **c** davant una **u** i atra vocal que formen una sola síl·laba se represente per **q**. Si la segona vocal és **e**, **i**, damunt la **u** s'escriu la dièresi (**quan**, **freqüent**, **oblíquitat**, **quota**).

10. En principi de paraula s'escriu **ad** i no **at** (**adjacent**). Excepcions: davant **z** (**atzembla**) i en **atlas**, **atlàntic**, **atleta**, **atmosfera**.

11. En fi de paraula s'escriu **t** i no **d** (**pit**, **ardit**, **avalot**, **mut**). Excepcions: Darrere consonant en les paraules de les quals porten **d** els femenins i derivats (**estupend**, cf. **estupenda**; **sord**, cf. **sorda**; **esguard**, cf. **esguardar**). Darrere vocal en els femenins acabats en **etud**, **itud** (**consuetud**, **so-**

litud). En algunes paraules tècniques i estrangeres com **anhidrid, sumand, babord, lord**.

12. El so palatal de **g** se representa davant **e, i** per **g** (**gesta, gent, girar**). Excepcions: Es representa per **j** davant **ecc, ect** (**adjectiu, abjecció**); en **jersei, majestat** i en alguns noms de procedència bíblica o grega, com **Jesús, Jehú, jerarquia, jeroglífic** i llurs derivats (**jeràrquic, jesuïta**). Davant de **a, o, u** se representa per **j** (**jaciment, joguina, jutge, menjar, pluja**).

13. El so de palatal fricativa sor-da (**ch** francesa) es representa sempre per **x** (**Xàtiva, punxa, marxa, seixanta, ix**). Devegades darrere de consonant, com en **esfinx, linx**, etc., i sempre darrere de **a, e, o, u**, el signe **x** pren el so de **cs** (**Alexandre, luxe**). I a més, en casos com: **fixe** i els derivats. Per a què prenga el de **ch** francesa s'interposa una **t** (**empatxar, despatx**). Excepció: devegades també darrere la **i** (**bolitx**). El so de pre-pa-

latal africada (**ch** castellana) es representa a començ de paraula per **x** (**xic, xaruga, Xecoeslovàquia**). Al mig de paraula, per **tj**, davant **a, o, u**, (**platja, desitjós**); i per **tg**, davant **e, i** (**metge**). A la fi de paraula per **g** darrere les atres vocals (**vaig, lleig, roig, puig**).

14. Per tal de distingir la **ll** (**aquell**) de la **l** geminada o doble (**intel·ligència, mol·le**), s'escriu entre les dos **l** un **punt volat**.

15. Davant **b, p, m**, s'escriu **m** i no **n** per regla general (**semblar, ampriu, immaculat**), llevat d'alguns casos per tractar-se de composts i derivats (**granment, tanmateix**).

16. Davant **f** s'escriu **n** en **con, en, in** (**confirmar, enfit, infecció**), llevat d'**émfasi, emfisema, emfitèutic** i **emfraxi**. En qualsevol atre cas s'escriu davant **f** sempre **m** (**àmfora, amfibiològic**).

17. Davant consonant, fora **b, f, p i m**, s'escriu **n** i no **m**. Excepcions: **comte** (títol nobiliari), **impremta**,

femta, comtat, somriure, premsa, tramvia i els composts de vir (triumvir).

18. S'escriu **mp** en asimptota, **asumpció**, **assumpte**, **atemptar**, **compte** (cast. *cuenta*), **consumpció**, **consumptiu**, **contemptible**, **eclàmpsia**, **exempció**, **exempt**, **metempsicosi**, **palimpsest**, **perempció**, **peremptori**, **preempció**, **presumpció**, **presumptiu**, **prompte**, **redempció**, **redemptor**, **resumpció**, **simptoma**, **sumpció**, **sumptuós**, **temps**, **temptar**, **temptativa**, **transumpte** i en llurs composts o derivats.

19. El so de **rr** es representa per **r** darrere consonant i també darrere dels prefixes **ante**, **contra**, **sobre**, **supra**, **uni**, **bi**, **tri**, **anti**, **hipo**, **mono**, **di**, **tetra**, **poli** i **a** privatiu (**antireligiós**, **arítmic**).

20. S'escriu **r** final en els substantius formats dels sufixes **ar** (col·lectius o de lloc, com **canyar**), **er** (de persona, lloc, instrument o planta com **ferrer**, **llorer**), **or** (derivats d'adjectius o verbs, generalment abstrac-

tes, com **blancor**), **dor** (de persones, lloc o instrument, com **llavador**, **llavador**); en els adjectius com **rebedor**, **esdevenidor**, que enclouen ordinàriament una idea de futur; en els noms dels quals porten **r** els femenins i derivats (**clar**, **lleuger**); en els infinitius aguts (**partir**); en els infinitius plans que no acaben en **re** (**nàixer**, però **vendre**, **vore**) i en **córrer**.

21. El so alveolar sonor de **s** (**cosa**) se representa per **z** en principi de paraula i darrere de consonant i per **s** entre vocals (**zero**, **dotze**, **casa**). Excepcions: **dacsà**, **endinsar**, **enfonsar** i en el prefixe **trans** (**transigir**).

22. El so alveolar sord de **s** (**massa**) se representa en principi de paraula i darrere consonant per **s** o **c**, segons l'etimologia, i entre vocals per **c** o **ss**, també segons l'etimologia. Davant **a**, **o**, **u**, la **c** pren la forma de **ç** (**c trençada**): (**serp**, **sèquia**, **cendra**, **València**, **pansa**, **mustaçaf**, **açut**, **possessió**).

23. S'escriu **c** o **ç** i no **s** darrere **c**

(acció), fora **sacsar** i sos derivats, en les terminacions **ància, ència, (repugnància, València)**; en les terminacions **ança, ença**, quan són sufixes de derivació o vénen de paraules que porten **c** (**esperança, creença, França**, però **ansa, pensa**); en els adjectius derivats de llatins de tema en **c** que porten **z** en castellà (**capaç**, de **capax**, **acis**, cast. **capaz**) i, per regla general, en paraules corresponents a altres castellanques del mateix origen que porten **z** (**braç** cast. **brazo**). No sempre, però, és certa la correspondència de **z** castellana i **c** valenciana, com pot comprovar-se en **Sardenya, Còrsega** i en el prefixe valencià **bes**, que correspon als castellans **bis** i **biz** (**besnét, bescuit**, cf. **biznieto, bizcocho**, però **besavi = bisabuelo**).

24. S'escriu **s, ss**, no **c** o **ç**, en els sufixes de derivació **as, assa, issa, us, ussa, dis, dissa** (**enjogassat, de joc; pallisa, pallús**, de **palla; cridadissa, de cridar**), i en **carabassa, fogassa, rabassa, mostassa, panís, pastís, ver-**

nis, mestís, garbissos, granissa, bardissa, llonganissa.

25. S'escriu **z** i no **s** ni **ss** en les paraules cultes començades per **zoo**, en les acabades en **zoic, zoari** i en algunes altres aiximateix cultes (**Zoologia, paleozòic, hematozoari, amazona**).

26. S'escriu **s** i no **ss** darrere els prefixes llatins **ante, contra, sobre, supra, uní, bi, tri**, i grecs **a** (privatiu), **anti, hipo, para, mono, di, tri, te, tra, poli** (unisonant, monosíl·làbic).

27. S'escriu la dièresi (ü) sobre la **i** i la **u** quan no porten accent, segueixen un altra vocal i pertanyen a síl·laba distinta (**deduïa, diürnal**). Excepcions: Darrere els prefixes inicials **co, re** (**coincidir, reunir**) i la **i** dels sufixes **isme, ista**, de la terminació verbal **int** i de la terminació verbal **ir** dels infinitius en llurs composts els futurs i condicionals (**egoïsme, egoïsta, deduïnt, conduir, conduiré, conduiria**).

28 L'apòstrof s'escriu davant o darrere consonant o consonants, restes d'una paraula monosil·làbica qui ha perdut la seua vocal per elisió, com un article o un pronom aton (**l'home, de l'home, porta'l**). Fora estes i la preposició **de**, no és corrent apostrofar les paraules més que per tal de representar exactament una pronúncia popular. Cal advertir que les elisions no són obligatòries i l'escriptor pot ometre-les, singularment en els diàlegs.

29. Les formes no apostrofades ni accentuades dels pronoms personals que següeixen immediatament una forma verbal s'escriuen unides a ella mitjançant un guionet, i quan són dos o més eixes formes pronominals van també unides les unes a les altres mitjançant el guionet (**portar-te, portar-te-ho, portar-te'ls**).

30. S'escriu el guionet en paraules compostes unint les parts components quan estes ho són dels prefixes **pseudo, sots, vice, ex** (en casos

com **ex-president**); en les compostes de forma personal de verb i substantiu (**guarda-robes**) i de substantiu acabat en vocal i adjectiu (o participi) iniciat per **r, s, x** (**cama-sec**); en **sord-mut, quasi-contracte, pre-romà, pro-sector, despús-ahir, nord-est, històric-arqueològic** i consemblants.

31. La lletra **h** no més s'escriu quan ho exigix la etimologia, no mai per a substituir una consonant perduda (**haver, ahir**; però **raó, no rahó**).

32. La lletra **y** s'empra en el dígraf **ny (any)** i tant esta com les lletres **k** i **w** en paraules estrangeres.

33. El dígraf **ch** té ús també en paraules estrangeres i en alguns noms de llinatge.

34. S'accentuen totes les paraules agudes que terminen en vocal: **anirà, aniré, ani, condició, algú**.

Les paraules que terminen en **as, es, is, os, us**: **vindràs, cortés, pate, capció, confús**.

Les agudes que terminen en **en**,
in: **ofèn, esplin.**

Les paraules planes que no terminen en cap de les dotze terminacions dites: **hidròfob, càrrec, centigrad, telègraf, catàleg, fàcil, àtom, telèfon, príncep, córrer, licit, índex, òbols, anàveu, dirieu.**

Les paraules esdrúixoles s'accentuen totes: **màxima, múltiple, custòdia, cúria, València.**

Tota **a** accentuada porta l'accent greu: **voldrà.**

Tota **i** i tota **u** accentuades, l'agut: **panís, Rússia.**

Tota **e** i tota **o** obertes, el greu: **clemència, òliba.**

Tota **e** i tota **o** tancades, l'agut: **església, recó.**

Es troben asovint als vocabularis dos formes d'una mateixa paraula (**amb** i **ab**; **els** i **los**; **el** i **lo**). Això vol dir que ambdós formes són igualment legítimes, encara que la primera siga la més usual i recomanable.

Dipòsit legal: V. 950 - 1981

ARTS GRÀFIQUES SOLER, S. A. - OLIVERETA, 28
VALÈNCIA (18) - 1981

Edició facsímil a càrrec de l'Ajuntament de València
Fira del Llibre, maig 1981.